

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Пенка Шапкива

относно дисертационен труд на тема: **„НАГЛАСИ КЪМ ХРАНЕНЕТО И СУПЛЕМЕНТАЦИЯТА НА ДЕЦА СЪС СПЕЦИАЛНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПОТРЕБНОСТИ“** за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по докторска програма Специална педагогика в област на висше образование

1. Педагогически науки, професионално направление 1.2 Педагогика

Докторант: Бианка Станкова

Научен ръководител: проф. д-р Емилия Евгениева

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Документите и материалите, които са представени за рецензиране, са в пълно съответствие със ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ.

От представената автобиографична справка е видно, че докторантката Бианка Станкова има сериозен професионален опит в областта на фармацевтиката, който решава да приложи при обучението си като докторант към катедра специална педагогика при ФНОИ към СУ „Св. Климент Охридски“ от 2019 до 2023 год.

2. Актуалност на проблема и дисертабилност на темата: Дисертационният труд фокусира върху актуална тема в контекста на съвременните разбирания и философия за здравословното хранене на децата и подрастващите. Ще подчертая, че подобни разработки са твърде малко в научното поле на специалната педагогика у нас. Определям темата като дисертабилна, още повече че аспектите на храненето, имащи отношение към хранителната терапия и отражението ѝ върху качеството на ученето при деца с РАС или разстройство на интелектуалното развитие са сложни, недостатъчно проучени и разбрани.

3. Структура и съдържание на дисертационния труд:

Представената разработка е с обем от 207 стр. Структурирана е с увод, три глави, изводи и препоръки, заключение, библиографска справка, съдържаща 181 литературни източника на кирилица и латиница, повечето от които са публикувани през последните 10-15 години. В края на разработката са посочени приносните моменти и приложения.

В увода докторантката очертава рамката на научното изследване, изчерпателно аргументира концепцията на изследването, както и авторска позиция за значимостта на изследователския проблем в контекста на специалната педагогика и приобщаващото образование. Теоретичният анализ на проблема е конструиран въз основа интерпретацията на различни литературни източници и е представен в първа глава. Във връзка с темата на дисертацията и целта на изследването, докторантката акцентира върху особеностите в развитието на определени групи деца със СОП, при които по данни на различни автори, посочени в разработката, храненето и хранителният режим са от особено значение. Тук докторантката анализира понятията „разстройство от аутистичния спектър“, диспраксия, дислексия, синдром на дефицит на вниманието и хиперактивност и със синдром на Даун. Специално място е отделено на описание на типологията на нарушенията в невробиологичното и психо-соматичното развитие, които се асоциират с диспраксия, РАС, синдром на Даун и др., описани в МКБ-11 и DSM-5. Докторантката обогатява в съдържателно отношение дисертационната разработка като фокусира върху различни нормативни документи, описващи концепции и политики по отношение на здравословния начин начин на хранене, редовна физическа активност и здравословно телесно тегло – фактори, гарантиращи добро здраве на хората. Изтъква се важността на формирането на хранителни навици, нагласи към храната и физическата активност, още от ранна детска възраст. В тази връзка докторантката подчертава значението на формирането на хранителна култура чрез учебно съдържание за начален етап на обучение, ориентирано към храненето. Съобразно темата на дисертационния труд се изясняват понятията: здраве, хранителен режим, диета, здравословни хранене, суплементация или суплементиране и промоция на

здраве и е описана връзката на тези понятия с децата със специални образователни потребности. Описани са и добри практики по отношение на съвременните тенденции при храненето.

Втора глава на дисертационната разработка съдържа изследователската програма.

Тук коректно и последователно са описани да предмета, обекта, целите, задачите и хипотезите на проучването.

Докторантката ясно представя субектите на изследването, които са 352, от които 179 са студенти от педагогически специалности към осем родни университета и 173 специалисти, предимно ресурсни учители от РЦПППО от София, Варна, Търговище и Шумен. подпомагащи обучението на деца със специални образователни потребности.

За целите на изследователската програма, ориентирана към установяване на проучи нагласите, теоретичната подготовка и практическия опит на студенти в България относно храненето на децата със специални образователни потребности. Проучването има за цел да изследва възгледите на студентите в университетите, както и нагласите на специалистите към храненето и суплементацията на деца със специални образователни потребности. Авторката на дисертационната разработка прилага две анкети, комбинация от стандартизирани и частично стандартизирани въпроси.

Трета глава съдържа анализ на данните от проучването.

Приложен е качествен методологичен подход, за да се открият перспективите в мненията на студенти и специалисти, особено по отношение на теми, свързани със здравословното хранене и суплементите. Резултатите от проучването са представяни чрез цветни диаграми, фигури и таблици. За анализ на демографските данни е приложен дескриптивен статистически анализ, За обработка на емпиричните данни от изследването е приложен метода Chi-square Тест за Независимост. Използвана е Python версия 3.8. с библиотеките Pandas, SciPy и Matplotlib.

В края на разработката докторантката предлага концептуална схема, подпомагаща формирането на култура на хранене у децата със специални образователни потребности. В заключение са посочени приносните моменти на дисертационния труд в теоретичен и практико-приложен аспект и са направени съществени за образователната практика изводи.

4. Автореферат и публикации:

Авторефератът е с обем от 62 стр. Представените от докторантката публикации по темата на дисертацията са четири.

5. Критични бележки, препоръки и въпроси:

- Номерирането на страниците да започне от уводната част. Приложенията не се номерират;
- Дискусията по отношение на качествения и количествен анализ на данните от проучването следва да обобщи това, което е постигнато до момента, какво е новото, което да се сравни с вече известното в научната литература;
- Каква според вас е връзката между здравословното хранене и диспраксия в детска възраст и ако има такава връзка какво отношение има тя към уменията за учене при децата?

Заклучение:

Като цяло макроструктурата на дисертационния труд е в съответствие с традиционните стандарти и норми на съвременното научно изследване.

Независимо от направените бележки и препоръки давам своята **положителна оценка** за представения дисертационен труд, за постигнатите резултати и демонстрираните научни приноси и предлагам на почитаемото научно жури да присъди научна степен „ доктор“ по Специална педагогика на Бианка Станкова!

Дата: 19. 12. 2024г.

Изготвил становището: доц д-р П. Шапкова